

Alusta alkaen 52

1 Moos 34:1-31

16.4.2009

Savonlinnan Tuomiokirkko

Dinan raiskaus ja Sikemin kaupungin hävitys

Edellä olemme kuulleet, kuinka Jaakobin perhe oli lopultakin asettunut suhteellisen rauhallisiin oloihin palattuaan Harranin kaupungista takaisin Jaakobin kotimaahan. Muu perhe ei kyllä ollut siellä ennen asunut. Siksi oli hyvä, että perheen lapset alkoivat saada kontakteja uuden kotimaansa ihmisiin.

Dinan uudet ystävät

Dina, Jaakobin tytär, jonka äiti oli Lea, lähti tapaamaan seudun tyttöjä. (1 Moos 34:1)

On erittäin hienoa, kun lapsilla on ystäviä. Dinalla ei ollut siskoja lainkaan, perheen muut lapset olivat poikia. Mutta onneksi Dina saattoi tavata tyttöjä läheisessä Sikemin kaupungista.

Kauhea teko

Se ei kuitenkaan onnistunut hyvin. Ihmisen pahuus ja ilkeät himot tekivät tuhoa.

Seudun hivviläisen hallitsijan Hamorin poika Sikem näki Dinan, otti hänet mukaansa ja makasi hänet väkisin. (1 Moos 34:2)

Sikem oli hallitsijan poika ja ajatteli, että hänellä oli oikeus tehdä mitä vaan. Kuritta kasvanut, leuhka ja ylimielinen huikentelija!

Mutta Sikem kiintyi Dinaan, Jaakobin tyttäreeseen, rakastui häneen ja yritti lepyttää hänet. Isälleen Hamorille Sikem sanoi: "Hanki tämä tyttö minulle vaimoksi." (1 Moos 34:3-4)

Raiskaus johti rakastumiseen. Ilmeisesti tällainenkin on mahdollista, jos ihminen on tarpeeksi kieroutunut. Sikem yritti lepyttää Dinan. Missään ei kyllä sanota, että lepyttäminen onnistui. Silti Sikem kuvitteli saavansa tytön vaimokseen, olihan hänen isänsä kaupungin päämies. Hän ei ilmaise mitään katumusta eikä ole edes pahoillaan sikailustaan, onpahan vaan mielettömän rakastunut. Rakastuminen ei selvästikään aina ole rakkautta.

Dina oli hyvin nuori, hänestä käytetään sanaa "jaldah", joka merkitsee tyttölasta.

Mutta Jaakob oli jo saanut tietää, että Sikem oli raiskannut hänen tyttärensä Dinan. Koska hänen poikansa olivat karjan mukana laitumilla, hän päätti kuitenkin vaieta heidän tuloonsa saakka. (1 Moos 34:5)

Huhu tapahtuneesta levisi nopeasti, olihan Sikem mahtavan miehen poika ja Dinakin melko mahtavan, kaupungin liepeillä asuvan paimentolaisjohtajan tytär. Jaakob ei kuitenkaan uskaltanut ryhtyä mihinkään kostotoimiin, vaan oli vaiti ja odotti, että hänen poikansa tulisivat kotiin karjapaimenesta. Silloin Dinaa ja perhettä kohdannut väkivallan teko otettaisiin puheeksi.

Sikemin isä Hamor lähti Jaakobin puheille. Jaakobin pojat olivat juuri palanneet laitumilta ja kuulleet asiasta. He olivat raivoissaan ja katkeria, sillä Sikem oli makaamalla Jaakobin tyttären loukannut Israelin kunniaa, eikä sellaista voitu sietää. (1 Moos 34:7)

Edellä olemme saaneet lukea, kuinka pakanatkin pitivät kunniaa siveyden. Esim. Gerarin kuningas Abimelek oli kauhuissaan pelkämästä ajatuksestakin, että joku hänen alamaisistaan olisi vahingossa saattanut maata Aabrahamin tai Iisakin vaimon kanssa. Sikemin teko oli törkeä.

Rahalla saa ja aasilla pääsee!

Hamor puhui heidän kanssaan ja sanoi: "Poikani Sikem on rakastunut perheenne tyttäreeseen. Antakaa tyttö hänelle vaimoksi, ja tehdään sopimus: antakaa te meille vaimoiksi tyttäriänne ja ottakaa itse meidän tyttäriämme. Tulkaa asumaan meidän pariimme, maa on avoinna edessänne. Jääkää tänne, liikkukaa vapaasti kaikkialla ja asettukaa tänne." (1 Moos 34:8-10)

Hamor ei puhuttele Jaakobin väkeä kohteliaasti. Hän ei viittaa sanallakaan poikansa tekemään vääryyteen eikä pahoittele sitä. Hän ei pyydä anteeksi eikä kerro rankaisevansa Sikemiä. Ilmeisesti Hamor on täynnä omaa johtajan asemaansa ja on sitä mieltä, että näille paimentolaisille on kunniaksi, että hänen poikansa on mieltynyt heidän tyttärensä. Hän vetoaa taloudelliseen hyötyyn. Ehkä tarjous onkin avokätinen. Olennainen virhe on kuitenkin se, että Hamor ei suostu menettämään kasvojaan tunnustamalla poikansa tekemä vääryys. Se olisi liian noloa tällaiselle mahtimiehelle.

Kaiken lisäksi Dina on koko tämän ajan Hamorin talossa, kaapattuna, nöyryytettynä, raiskattuna. Toki kuitenkin ylellisissä oloissa pideltynä ja hyvitetynä, mutta silti vastoin tahtoaan.

Sikem itse sanoi Dinan isälle ja veljille: "Jos hyväksytte minut, minä maksan teille niin paljon kuin pyydätte. Määrätkää morsiamen hinta vaikka kuinka korkeaksi ja vaatikka lahjoja vaikka kuinka paljon, minä maksan mitä pyydätte, kunhan vain annatte tytön minulle vaimoksi." (1 Moos 34:11-12)

Rahalla saa ja aasilla pääsee! Sikemkään ei pahoittele tekoaan vaan luulee, että voisi ostaa itsensä siitä vapaaksi roimilla myötäjaisillä. Mutta ei rahalla synny kunnon sovintoa ihmisten kesken eikä varsinkaan Jumalan edessä.

Jaakobin poikien kostojuoni

Mutta Jaakobin pojat vastasivat Sikemille ja hänen isälleen Hamorille petollisesti, koska Sikem oli raiskannut heidän sisarensa Dinan. He sanoivat heille: "Meidän ei sovi tehdä sellaista. Emme voi antaa sisartamme ympärileikkaamattomalle miehelle, sillä me pidämme sellaista häpeällisenä tekona. Mutta me suostumme teidän pyyntöönne sillä ehdolla, että teette niin kuin meillä on tapana ja ympärileikkaatte kaikki miehet ja pojat. Sitten me annamme teille vaimoiksi tyttäriämme ja otamme

vaimoiksi teidän tyttäriänne ja asetumme asumaan luoksenne, niin että meistä tulee yksi ja sama kansa. Mutta jos ette suostu ympärileikkauttamaan itseänne, me otamme tytön ja lähdemme pois." (1 Moos 34:13-17)

Jaakobin pojat teeskentelivät ystävyyttä ja suostumista Dinan antamiseen Sikemin vaimoksi. Heillä oli mielessään ovela juoni. Jos he saisivat Sikemin kaupungin miehet ympärileikkauttamaan itsensä, heillä olisi mahdollisuus kostaa sisarensa raiskaaminen.

Hamor ja hänen poikansa Sikem pitivät heidän tarjoustaan hyvänä, ja nuorukainen ryhtyi heti toimeen ehdon täyttämiseksi, sillä hän oli rakastunut Jaakobin tyttäreeseen ja hänellä oli isänsä suvussa paljon vaikutusvaltaa. (1 Moos 34:18-19)

Nuori mies, joka oli mielettömän rakastunut, tarttui helposti hänelle asetettuun syöttiin. Luther kirjoittaa näin:

Jos Sikem ja Hamor olisivat olleet täydessä ymmärryksessä, he olisivat kieltäytyneet tuosta kovasta ja hankalasta ehdosta jo siitäkkin syystä, ettei ollut valtion edun mukaista muuttaa esi-isien ja isänmaan uskontoa ja tapoja. Parempi olisi, niin he olisivat voineet sanoa, antaa teille takaisin sisar, me tahdomme tunnustaa syyllisyytemme ja pyytää rikosta anteeksi. Näin he eivät olisi syösseet itseään ja kansaansa tähän hirveään vaaraan.

Luther jatkaa sanoen, että ”kun ruhtinaat ovat typeriä, saa koko maa sen kestää.”

Hamor ja hänen poikansa menivät kaupunginportin aukiolle ja sanoivat kaupungin miehille: "Nuo miehet haluavat elää rauhassa kanssamme. Antaa heidän jäädä asumaan tälle seudulle ja kierrellä täällä. Maata täällä kyllä riittää heillekin. Me voimme ottaa vaimoiksemme heidän tyttäriään ja antaa omia tyttäriämme heille. Mutta nuo miehet suostuvat jäämään tänne meidän luoksemme ja tulemaan meidän kanssamme yhdeksi kansaksi vain, jos ympärileikkaamme täällä kaikki miehet ja pojat, niin kuin heidän tapoihinsa kuuluu. (1 Moos 34:20-22)

Luther kommentoi tätäkin hyvin:

Mikä hieno kaunopuhuja! Ei hän kuitenkaan puhu sanaakaan tytön palauttamisesta, ei vihan lepyttämisestä eikä isän tuskan lieventämisestä. Jatkovasti hän halveksii Jumalaa ja ihmisiä. ... Samalla kuitenkin typerä kansa tulee harhautetuksi niin, että se suostuu hyväksymään Dinan ryöstön ja raiskauksen. Tämän saa aikaan tyhmä ja ymmärtämätön ruhtinas kansan syntien tähden, jotka saavat rangaistuksensa hallitsijoiden typeryydestä.

Yksikään sikemiläisistä ei ajattele järkevästi. He ovat kuin sokeita. Kukaan ei sano, niin kuin oikeudenmukainen mieli sanoisi: ”Annetaan tyttö takaisin ja yritetään lepyttää Jaakobin ja Dinan veljien oikeutettu viha. Pistetään tuo rehvasteleva Sikem kuriin!”

Hamor ja Sikem vetoavat lopulta taloudelliseen hyötyyn. Sehän maailmassa yleensäkin voittaa oikeuden.

Sillä tavoin heidän karjansa ja omaisuutensa ja kaikki juhtansa siirtyvät lopulta meille. Siksi meidän olisi syytä suostua heidän vaatimukseensa ja näin saada heidät jäämään luoksemme." (1 Moos 34:23)

Taustalla on kai sellainen kokemus, että kaupunkien liepeillä asuvista paimentolaista saattoi olla hyötyä kaupungille. Kaupungin kulttuuri oli voimakkaampi ja paimentolaiset sulautuivat kaupunkiin ja tulivat osaksi sitä, jolloin karjan muodostama varallisuus tuli kaupungin hyödyksi.

Kaupungin täysi-ikäiset miehet myöntivät Hamorin ja hänen poikansa Sikemin ehdotukseen, ja kaupungin kaikki miespuoliset asukkaat ympärileikattiin. (1 Moos 34:24)

Vääryyteen vastataan vielä suuremmalla vääryydellä

Mutta silloin he tosiaankin menivät ansaan.

Kahden päivän kuluttua, kun kaupungin miehet olivat kipeimmillään, kaksi Jaakobin poikaa, Dinan veljet Simeon ja Leevi, ottivat kumpikin miekkansa, tunkeutuivat kenenkään estämättä kaupunkiin ja tappoivat kaikki miespuoliset asukkaat. He pistivät hengiltä myös Hamorin ja hänen poikansa Sikemin ja veivät Dinan mukanaan Sikemin talosta. Sitten Jaakobin pojat hyökkäsivät ryöstämään surmattujen omaisuutta ja kaupunkia, jossa heidän sisarensa oli raiskattu. He ryöstivät kaupungin asukkaiden lampaat ja vuohet, nautakarjan ja aasit sekä kaiken, mitä kaupungista ja sen mailta löytyi, ottivat saaliikseen heidän omaisuutensa ja myös naiset ja lapset, kaiken mitä taloissa oli. (1 Moos 34:25-29)

Ympärileikkauksesta aiheutui tulehdus, joka oli pahimmillaan kahden päivän kuluttua. Simeon ja Leevi tiesivät tämän ja siksi he hyökkäsivät miekat kädessä puolustuskyvyttömän kaupungin kimppuun ja tappoivat sen kaikki miehet ja ottivat Dinan mukaansa. Muut veljet ryhtyivät ryöstämään kaupunkia.

Jaakobin poikien teko on esimerkki siitä, kuinka vääryyteen usein vastataan vielä suuremmalla vääryydellä. Dinan raiskaus oli törkeä teko, mutta vielä törkeämpää oli murhata kokonaisen kaupungin miespuolinen väestö kostoksi siitä. Jaakobin pojat toteuttavat tässä syntiinlankeemuksen aiheuttamaa muinaista kostorunoa, jonka Kainin jälkeläinen Lemek uhosi ilmoille:

Aada ja Silla, kuulkaa puhettani te Lemekin emännät, ottakaa sanani korviinne: minä surmaan miehen haavastani ja nuorukaisen mustelmastani. Niin, Kain kostetaan seitsenkertaisesti, mutta Lemek seitsemänkymmentä seitsemän kertaa." (1 Moos 4:23-24)

Oikeastaan Jaakobin pojat pistivät vielä paremmaksi. Heidän kostosuhteensa oli kovempi kuin 77 per 1. He murhasivat satoja, ellei tuhansia miehiä kostoksi yhdestä, sinänsä törkeästä raiskauksesta.

Perisynti elää niin pakanoissa kuin juutalaisissakin

Ja kuitenkin he olivat juutalaisten pyhiä kantaisiä; Leevi jopa pappissuvun kantaisä. Tämä osoittaa, että pelkkä juutalainen sukujuuri ei riitä tekemään ihmisestä Jumalan lasta ja sydämestään oikeamielistä. Jaakobin pojat kantoivat itsessään perisyntin turmelemaa ihmisluontoa. Kun siinä oleva paha kuohahtaa, tapahtuu tällaista.

Meidän aikanamme vastaavaa tapahtui entisen Jugoslavian hajotessa. Silloin entiset naapurit tappoivat toisiaan keskitysleireillä ja hautasivat ruumiit puskutraktorilla joukkohautoihin. Naisia raiskattiin järjestelmällisesti erityisillä raiskausleireillä ja sitten heidät lähetettiin raskaina kotiin miestensä luo, jos miehet olivat vielä hengissä. Afrikassa hutut ja tutsit silpoivat toisiaan hengiltä viidakkoveitsillä. 80 vuotta aiemmin me suomalaiset kunnostauduimme vielä pahemmin. Me tapoimme toisiamme yhdessä vuodessa yhtä paljon kuin mitä entiset jugoslaavit saivat toisiaan hengiltä koko monivuotisen sisällissotansa aikana: 30 000 miestä, naista ja lasta.

Tätä teettää perisynti. Se elää meissä jokaisessa. Sopivien olosuhteiden vallitessa me teemme sydämestämme kauheuksia. Ilmeisesti melkein jokainen meistä kykenisi turmeltumaan noin pahaksi.

On turha kuvitella, että juutalaiset olisivat jotenkin pyhempitä ja viattomampia kuin muut ihmiset. Vaikka he ovat Jumalan omaisuuskansa, silti he ovat Adamin jälkeläisiä ja syntyin lankeemuksen ja perisyntin alaisia.

Tämän osoitti myös äskeinen Gazan sota. Tietysti Hamasin Israeliin ampumat raketit ovat väärin, vähintään yhtä väärin, ylimielistä ja typerää ja katumatonta kuin Dinan raiskaaminen. Mutta Israelin hyökkäys Gazaan oli ylimitoitettu, aivan vastaavalla tavalla kuin Jaakobin poikien murhateot Sikemissä.

Aiemmissa sodissaan Israelin armeija on välttänyt esim. Hamas –johtajien surmaamista ohjuksilla, jos on tiedetty, että samassa talossa on siviilejä. Tässä sodassa siitä ei enää kuulemma välitetty. Kymmeniä lapsia sai mennä samassa ohjusiskussa, jolla johtavia hamasilaisia tapettiin, eikä heidän henkeään pidetty säästämisen arvoisina. Suhdeluku Hamasin ja Israelin armeijan tässä sodassa tappamien siviilien kesken on luultavasti melkein samaa luokkaa kuin Dinan raiskauksen ja Sikemin kansanmurhan suhde.

Silloin Jaakob sanoi Simeonille ja Leeville: "Te olette vetäneet minun päälleni tässä maassa asuvien kanaanilaisten ja perissiläisten vihan ja tehneet minusta henkipaton. Minun väkeni on vähälukuinen; jos nuo toiset yhdessä käyvät minun kimppuuni ja voittavat minut, niin se on minun ja minun sukuni loppu." Mutta he vastasivat: "Eihän meidän sisartamme saa kohdella kuin porttoa!" (1 Moos 34:30-31)

Näinhän nykyajankin israelilaisille on käynyt. Palestiinassa on satojatuhansia uusia itsemurhapommittajia, jotka eivät välitä mistään muusta kuin siitä, että saisivat tappaa juutalaisia.

Mutta Jaakobin pojat eivät katuneet. He vetosivat kokemaansa vääryyteen: Eihän meidän sisartamme saa kohdella kuin porttoa! – Ei tietysti saakaan; mutta ...

Myöhemmin Jaakob osoittaa kuolinvuoteella lukemassaan rukouksessa, että hän ei tosiaankaan hyväksynyt Simeonin ja Leevin tekoa. Hän rukoili näin:

Simeon ja Leevi ovat veljekset, väkivaltaisia ovat heidän hankkeensa.
Minä en suostu heidän juoniinsa, minun sydämeni ei liity heidän seuraansa.
He ovat vihassansa tappaneet miehiä, omin luvuin katkoneet sonnien kinnerjanteet.
Kirottu olkoon heidän vihansa, sillä se on kiivas, heidän raivonsa, sillä se on julma. (1 Moos 49:5-7)

Uskoisin, että jos Jaakob katseli taivaasta menoa Gazan viimeisessä sodassa, hän ajatteli että sama meno jatkuu yhä vaan.

Ihmiskunnan ainoa toivo on Messiaan ihmissydämissä aikaansaama uudistus ja elävä jumalayhteys, joka saa aikaan vääryyden katumista ja sovintoa ihmisten kesken. Hänen maailmaan tulemisensa välikappaleena Jaakob ja hänen poikansa olivat, sillä heidän kauttansa pelastushistoria toteutui ja Jumalan Poika tuli maailman Vapahtajaksi. Mutta tuossa vaiheessa pelastushistoria oli vielä aivan alkuvaiheessaan. Sen vaiheet itse osoittivat, miksi Messiasta tarvittiin.